

PAGINI DIN ISTORIA CULTURII TÎRGOVIȘTENE

CONSTANTIN MANOLESCU
MIHAI OPROIU

1. *Societatea culturală „Progresul“ (1876).*

În cadrul general al procesului de renaștere și afirmare națională ce a caracterizat mijlocul veacului trecut, se semnalează în toate provinciile românești o puternică efervescentă culturală.

Societatea literară din București, Societatea medicilor și naturalistilor din Iași, „Astra“ transilvăneană, Ateneul român, Societatea română de geografie, reprezentau doar câteva exemple, toate jucând un rol important în realizarea unor lucrări esențiale pentru știința și cultura românească.

Necesitatea existenței unei societăți culturale care să realizeze lucrări, reproducând la nivel județean preocupările majore pe plan național se impune și în orașele de provincie printre care și Tîrgoviște.

În memoriile sale, Mathei Drăghiceanu povestea cum acasă la tatăl său Mihalache Drăghiceanu se organizau adevărate „seri literare“ la care participau „*frații Ion, Costică și Cristache Fussea și frații Nae și Niță Alexandrescu care citeau și comentau din istoricii greci și romancierii francezi.*”¹ Astfel de „seri literare“ se organizau frecvent în Tîrgoviștea anilor 1855—1865.

Trebuie subliniat faptul că dezvoltarea culturală a Tîrgoviștei este strîns legată de dezvoltarea culturală națională unde activau personalități tîrgoviștene printre care I. H. Rădulescu.

În 1870 se semnalează încercarea lui I. H. Rădulescu, de a deschide o librărie în Tîrgoviște prin intermediul cărturarului local I. D. Petrescu.²

Deschiderea mai multor școli primare și mai ales înființarea în 1874 a unui gimnaziu, a produs orașului Tîrgoviște un reviriment în

---

¹ Virgil Drăghiceanu, *Mathei Drăghiceanu, o viață închinată binelui public.* București, f.a. p. 8.

² *Documente și manuscrise literare,* Ed. Academiei R.S.R., 1967, vol. I, p. 193.

viața sa culturală. Necesitatea unui schimb de idei între intelectuali orașului a făcut ca în toamna anului 1876 să se ia inițiativa înființării societății „Progresul”, prima societate culturală întilnită la Tîrgoviște, care reușește să adune de la început în jurul ei, personalitățile de frunte din oraș.

În adresa comitetului societății „Progresul” trimisă către primărie la 13 noiembrie 1876 se sublinia că scopul acestei societăți era să încurajeze „înflorirea științelor de litere și celelalte”³ și a face ca membrii ei „să-și întinză prin mijlocul discuțiilor cunoștințele”.⁴

În același timp membrii societății sperau „să înflorească biblioteca orașului”, precum și a ține o serie de conferințe în localul școlii⁵ urmărindu-se realizarea unei sincronizări intelectuale cu viața culturală și științifică a capitalei, o încercare de ieșire din anonimatul vieții cotidiene a urbei.

Considerînd că spre înflorirea și prosperarea societății „este neapărat necesar a se pune la dispozițiune pentru ținerea conferințelor și a serilor literare o cameră la Școala primară de băieți”, comitetul societății „Progresul” solicita aprobarea din partea primăriei orașului.⁶

La această cerere, primăria a răspuns binevoitor, considerînd necesar să cedeze „camera de sus ce este liberă în fața curții din localul școlii de băieți, unde au fost gimnaziul, spre a servi pentru ținerea conferințelor”, recomandînd comitetului societății culturale „Progresul”, să-și asume obligația de a îngriji inventarul existent.⁷

Lucrurile merg mai greu în privința organizării bibliotecii. În acel timp în Tîrgoviște nu se afla o bibliotecă publică, comitetul societății culturale „Progresul” solicitînd președintelui Comitetului școlar a „ceda societății în școala primară publică de băieți una cameră special pentru bibliotecă precum și cărțile și mobilierul existent la biblioteca școlară”, arătînd că în ședința de la 31 octombrie a fost desemnat ca bibliotecar G. M. Garbinu, profesor de literatură al gimnaziului, iar subbibliotecar D. P. Condurățeanu.⁸ Această inițiativă de a folosi biblioteca Școlii primare nr. 1 pentru a pune bazele unei biblioteci orășenești, nu a reușit datorită faptului că Ministerul Instrucțiunii Publice n-a aprobat transferul.⁹

Primul președinte al societății „Progresul” a fost Ștefan Marinescu, iar secretar C. Alessandrescu.

³ Fișela arhivelor statului Dimbovița, fondul Primăriei, dosar 79/1876, fila 4.

⁴ Idem, fila 2.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ Idem, fila 3.

⁸ Idem, fila 5.

⁹ Idem, fila 9.

Știrile referitoare la activitatea societății sînt destul de puține iar cele fragmentare nu ne pot da o imagine concludentă, fapt care constituie o piedică însemnată în cunoașterea amănunțită a activității sale.

Membrii societății culturale „Progresul” au un rol însemnat în redactarea ziarului „Armonia” (secretarul societății, C. Alessandrescu, fiind și redactor al ziarului) apărut în 1881.

Deoarece printre colaboratorii ziarului „Armonia” se afla și Alexandru Vlahuță putem presupune că și el a fost membru al acestei societăți culturale.

Avînd în vedere programul societății și caracterul restrîns în ceea ce privește participarea, grupînd numai intelectualii de vază ai orașului Tîrgoviște putem presupune că în această perioadă începe sub impulsul programului o intensă muncă de documentare a membrilor societății care se va concretiza în perioada următoare în numeroase și atît de diverse ca preocupări, lucrări științifice și pedagogice.

Ziarul local „Dîmbovița” din 7 august 1883, semnală prestigiul acestei societăți, membrii ei fiind chemați cu ocazia conferințelor învățătorilor rurali din Dîmbovița să trateze despre „*multe cestiuni științifice foarte importante*”.¹⁰

Cu această ocazie dr. Cristescu, medicul județului și membru al societății a vorbit despre cauzele diferitelor boli epidemice. Este prima conferință de popularizare științifică menționată în istoria culturală a județului.

Acțiunea respectivă a avut un mare ecou în rîndurile învățătorimii dîmbovițene, care și-au manifestat dorința de a lua parte și la alte manifestări culturale organizate de societate.

Același ziar anunța reorganizarea societății în anul 1883, marcînd cea de a doua etapă din viața societății, fiind atras corpul profesoral din Dîmbovița.¹¹ Este ales un nou comitet de conducere avînd ca președinte pe Dumitru Iovițiu; vicepreședinți, I. D. Petrescu și preotul Ion Diaconescu, casier Dumitru Condurățeanu; secretari C. Alessandrescu și C. Mihăilescu, iar membri de consiliu N. Bruneanu, preotul Al. Duda și C. I. Nicolaescu.

Cu această ocazie avînd în vedere baza mai largă a societății „Progresul” se hotărăște editarea de către societate a ziarului „Progresul” pentru care s-a ales și un comitet de redacție. Dar pentru că președintele societății respective dr. D. Iovițiu era și directorul politic al „Armoniei”, iar trei membri ai societății erau membri ai comitetului de redacție al ziarului s-a decis fuzionarea celor două publicații într-un singur organ de propagandă „Unirea” subintitulat „Foaia societății «Progresul» din Tîrgoviște.

¹⁰ Dîmbovița, din 7 august 1883.

¹¹ Dîmbovița, din 14 august 1883.

Cercetînd îndeaproape presa dimbovițeană, am putut găsi doar un singur exemplar din acest ziar (an III, nr. 5—7, din duminică, 20 ianuarie 1885). Ziarul își avea administrația în strada Cîrlova la nr. 548.

Presupunînd apariția săptămînală a publicației este evident faptul că primul număr al ziarului „Unirea” a apărut după 15 decembrie 1883. Din numărul citit de noi, putem semnală un articol de luptă pentru emanciparea femeii „*Considerațiunea femeii la diferite popoare*” și cîteva articole de pamflet politic, ziarul militînd „*pentru dezvoltarea și prosperitatea acestui oras*”.

Vrem de asemenea să subliniem faptul că interesul manifestat de membrii societății în spiritul programului acesteia față de folclorul românesc. Printre abonații inițiali la volumul „Poezii populare” al lui G. Dem. Theodorescu se numărau membri ai societății „Progresul”: D. P. Condurățeanu, T. Nicolescu, N. I. Eladescu, prieten al lui Al. Vlahuță din perioada țirgovișteană și Ștefan Vasilescu.

Credem necesar a sublinia printr-un ultim argument importanța acestei societăți în prima etapă cînd a reușit să trezească interesul pentru activitatea științifică și viață culturală proprie, iar în a doua concretizînd acest lucru într-un număr important de lucrări științifice și pedagogice, deoarece ultima etapă este strîns legată de perfecționarea didactică a corpului profesoral și a învățătorimii dimbovițene.

Argumentele la care ne referim sînt însăși lucrările științifice și literare ale membrilor marcantă ai acestei societăți: I. D. Petrescu (*Radu cel Mare*, tipărit la Țirgoviște în 1884, *Tirgovistea. Schițe istorice și topografice*, tipărită la Țirgoviște în 1888, *Descălîcarea lui Negru Vodă și cetatea sa după Dimbovița*“, tipărită la Țirgoviște în 1894, precum și „*Colecțiune de poezii originale Albina*“, tipărită la Țirgoviște în 1895.), Dumitru P. Condurățeanu (manualul școlar „*Geografie descriptivă, fizică, politică și economică a județului Dimbovița*“, apărut la Țirgoviște în două ediții la 1887 și la 1890, precum și a lucrării științifice, „*Dicționar geografic al județului Dimbovița*“, tipărit în 1890.), C. Alessandrescu (mai multe manuale școlare de geografie pentru diferite județe: Dimbovița, Dolj, Romanați, o aritmetică pentru divizia I-a rurală și dicționare geografice pentru județele: Ilfov, Vîlcea, Muscel, Olt, Prahova) și preotul Al. Ducea autor al unei cărți teologice apărute în 1914. Amintim că de numele lui N. Bruncanu se leagă și prima organizație muncitorească din Țirgoviște.¹²

Printre ultimele ecouri ale programului acestei societăți și a legăturii cu noua perioadă haretistă din dezvoltarea activității de culturalizare este necesar a aminti că s-a început la Țirgoviște sub direcția ace-

¹² Cf. C. Manolescu — *Prima organizație muncitorească dimbovițeană „Unirea lucrătorilor constructori din Țirgoviște”* (în acest volum pp. 295).

luiși prolific C. Alessandrescu în 1913 a se edita colecția „Cultura sățeanului“ în care apar două cărți de povești ale lui I. Creangă și P. Is-pirescu.¹³

2. Un vechi focar țirgoviștean de cultură: „Sala de arme“

Deși primul spectacol de teatru în limba română are loc la Tir-goviște în anul 1836, în perioada următoare, cînd Departamentul din Lăuntru înregistra cereri dînd aprobări pentru înființarea de teatre în orașele provinciei, la Tirgoviște nu se semnalează asemenea inițiative.

Orașul se înscrie în circuitul vieții artistice prin turneele în-treprinse aici de trupele de teatru, operetă și varieteu din țară. În această perioadă dau reprezentanții teatrale și muzicale la Tirgoviște Iorgu Caragiale, G. Vitalin, Iancu Diamandi, N. Leontescu, cunoscutul I. D. Ionescu de la Union, Agatha Birsescu. Spectacolele aveau loc în diferite săli improvizate printre ele enumerîndu-se sala Tache Rădu-canu (1872), sala și grădina „Tunelul“ proprietatea lui Dimitrie Filip, (1876), grădina Ciocîrlan (1884) sala Grand Hotel (1895), sala și grădina Pitiș (1893), amfiteatrul gimnaziului, Tribunalul și Prefectura.¹⁴

Sălile respective erau însă improprii pentru asemenea reprezen-tații. Se constata că în oraș „șircula..., o murmură despre unul din edi-ficiile ce servea ca sală de spectacole cum că „n-ar da destulă garanție și să ferească Dumnezeu de vreun pericol în serile de reprezentanțiuni.“¹⁵

Agatha Birsescu nevoită să joace la sala Pitiș, după ce a văzut condițiile de spectacol a izbucnit în plîns.¹⁶

Ziarul țirgoviștean „Viitorul“ din 1 Mai 1888 în articolul „Tre-buințele Tirgovistei“ arătînd „feluritele lipsuri de care geme glorioasa reședință a lui Mircea“ susținea „incurajarea oricărui instituțiuni me-nită a instrui, educa și ajuta poporul“. Ziarul avea în vedere atît înfiin-țarea de noi societăți, dar și asigurarea condițiilor materiale pentru des-fășurarea programului acestora, a turneelor teatrale și muzicale etc.

Problema construirii unei săli cît de cît proprii pentru manifestări culturale și artistice era evident una din problemele stringente ale dez-voltării edilitare a orașului.

Din inițiativa poetului și publicistului George Căir ia ființă la 25 ianuarie 1906, la Tirgoviște „Societatea de arme, gimnastică și dare la semn din Dimbovița“ cu trei ramuri sportive: gimnastică, scrimă și tir.

¹³ Amicul poporului (Tirgoviște), 1913.

¹⁴ Cifrele din paranteză reprezintă anii în care la sălile menționate se semnalează primele spectacole.

¹⁵ Arh. st Tirgoviște, fond Primăria, dosar 11/1875, fila 1.

¹⁶ „Amicul poporului“ din 23 martie 1913.

Încă din luna iunie 1906, încep lucrările de construire a unei clădiri pentru această societate, preconizată a fi terminată în primăvara viitoare.¹⁷

Cu conducerea lucrărilor a fost însărcinat arhitectul Eraclie Lăzărescu

În intenția lui George Cair nu sta numai construirea unei săli de gimnastică ci și a unui local care să servească pentru reprezentații teatrale și muzicale, conferințe.

Ziarul „Gura Tîrgoviștei” prin condeii lui Tache Atanasiu, memorialist tîrgoviștean risipit în salve de miscelane, întărește afirmația de mai sus susținând că la „Sala de arme” s-a făcut scenă încă de la început, prevăzută în planul construcției.

Consiliul general județean a votat pentru construcția sălii un credit de 20.000 lei rămînînd ca diferența față de costul devizului care se ridică la 47.000 lei să fie acoperită prin subscripție publică.¹⁸

Trebuie remarcat că George Cair a pus la dispoziția construirii sălii și venitul rezultat din vânzarea cărților sale.

Același Tache Atanasiu mărturisește că pentru construirea cît mai rapidă a „Săli de arme” făceam chiar denunțuri anonime... cutare sau cutare nu a făcut armată sau a fost împămîntenit pe nedrept și ancheta se făcea în raport cu suma ce o da pentru „Sala de arme”, pentru care se da chitanță în regulă.

Subscripții pentru construirea „Sălii de arme” din Tîrgoviște s-au făcut și la Pucioasa, colectîndu-se bani de la locuitorii acestui oraș și de la cei ce veneau la băi; Mitică Negulescu, membru al comitetului de inițiativă cum declara același memorialist „opera pe toți cei ce căutau învîrteli administrative și financiare: Cît dai pentru „Sala de arme”?¹⁹

Este evident faptul că începînd chiar de la înființare, majoritatea trupelor artistice de prestigiu aflate în turneu au prezentat spectacole în această sală. În 1908 trupa lirică romînă de operetă a lui I. Băjenaru și Al. Dan da un număr de trei reprezentații la „Sala de arme” cu „Farmecul valsului” operetă în trei acte de Felix Dorman și Leopold Jacobson în baza muzicii lui Oscar Straus.²⁰

O adresă, din 19 iunie 1908, venită din partea Teatrului Național București aflat sub directoratul lui Pompiliu Eliade solicita primăriei din Tîrgoviște relații despre existența unei „săli convenabile” pentru realizarea unui turneu „în orașele mai de seamă ale țării”. Rezoluția pusă pe adresă era următoarea: „Se vor cere asemenea informații de la administrația „Sălii de arme”, din acest oraș”.²¹

¹⁷ Arh. st. Tîrgoviște, fond Prefectură, dosar 3/1906, filele 16—17.

¹⁸ Arh. st. Tîrgoviște, fond Prefectură, dosar 3/1906, fila 8.

¹⁹ „Gura Tîrgoviștei”, an 1, nr. 7, 8 iulie 1928.

²⁰ Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 10/1908, fila 40.

²¹ Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 10/1908, fila 25.

Faptul dovedește că prin această construcție Tîrgoviștea ciștigase în primul rînd o sală de spectacole, conferințe și club.

Datorită condițiilor adecvate de spectacol și bune primiri de către spectatori cunoscuta trupă a lui I. Băjenaru și Al. Dan revine la 8 ianuarie 1909 dînd trei reprezentanții.²²

La 19 ianuarie 1909 se semnalează și primul spectacol cu selecțiuni din opere dat la Sala de arme de baritonul Nicu Corfescu.²³ La 15 martie 1910 revine la Tîrgoviște marea actriță *Agatha Birsescu* cu trupa Teatrului Național din Iași. Agatha Birsescu își va fi adus aminte cu nostalgie totuși de vechile condiții de spectacol de altădată din sala Pitiș.²⁴

La 30 martie 1910, pe scena Sălii de arme, alături de Maria Filotti, Constantin Mărculescu, Tina Barbu, joacă în „Diavolul“ de Frantz Molnar, marele actor *Petre Liciu*.²⁵

Pe scena Sălii de arme din Tîrgoviște debutează, și lucrul trebuie reținut, unul din actorii pe care istoria teatrului românesc îl așează la loc de cinste *Mișu Fotino* în trupa Elisa Popescu Tomulescu și Cuzinsky în rolul unui bătrîn din piesa „Telefonul“ de Feydeau.²⁶

Un alt eveniment cultural din viața orașului găzduit de „Sala de arme“ a fost concertul de vioară a lui George Enescu dat la 5 noiembrie 1915. Sala era arhiplină, după cum ne informează ziarul „Vulturul Dîmboviței“.

„Sala de arme“ va folosi și pentru conferințe și adunări, astfel că în 1909 se va ține aici conferința institutorilor și învățătorilor din județ.²⁷

De asemenea o serie de congrese organizate pe plan național se vor desfășura la „Sala de arme“ din Tîrgoviște: *Congresul învățătorilor și institutorilor din România* (1911), *Congresul Societății pentru cunoașterea științelor și artelor* (24—27 septembrie 1911).

Întrebuințarea multiplă în scopuri culturale a „Sălii de arme“ este evidentă pentru că încă din 1914 se folosea și ca sală de cinema. Antreprenorii S. Florescu și Simion Marcu instalaseră aici un aparat pentru proiecții cinematografice, construind rudimentar o cabină.

Medicul primar al orașului și șeful serviciului tehnic constatau că sala este „destul de spațioasă și bine aerisită, însă n-are ieșiri suficiente“, iar tabloul de distribuție cu siguranțele și întrerupătoarele necesare sînt primitiv construite din simple scînduri și deci această cabină trebuie desfăcută și făcută în locul ei o cabină specială, construită în totul din tablă de fier.²⁸

²² Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 10/1909, fila 1.

²³ Idem, fila 2.

²⁴ Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 11/1910, fila 2.

²⁵ Idem, fila 4—5

²⁶ Enciclopedia „Cugetarea“.

²⁷ Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 1/1909, fila 12.

²⁸ Arh. st. Tîrgoviște, fond Primăria, dosar 9/1914, fila 10.

Dezideratele se vor îndeplini după război, cînd noul antreprenor Gh. Rusu va construi o cabină îmbrăcată în interior cu tablă de fier.²⁹ Următorul antreprenor, Alexandru I. Petre anunță în 1929 că cinematograful este deschis „șase luni, deoarece vara nu joacă”³⁰ Se constată astfel că în această perioadă spectacolele de cinematograful aveau o pondere destul de mare la „Sala de arme”. După cum aflăm mai departe din același document doar 16 zile din an sala era închiriată pentru baluri și 25—30 pentru spectacole de teatru date de către formații locale și trupele aflate în turneu. De numele „Sălii de arme” se lega strîns și activitatea unor societăți culturale printre care am aminti în primul rînd filiala Tirgoviște a „Ligii culturale”.

La „Sala de arme” s-au votat la 10 mai 1910 statutele societății „Tirgoviștea” pentru păstrarea și îngrijirea monumentelor istorice,³¹ societate care va alcătui primul nucleu muzeistic al vechii cetăți de scaun.

Tot aici își avea sediul societatea funcționarilor publici din Tirgoviște intitulată „Păstrarea și propășirea datinilor strămoșești” (1913) în al cărui plan intra :

- a) — cultivarea muzicii vocale naționale înființînd coruri.
- b) — dezvoltarea gustului pentru teatru reprezentînd prin membrii ei diletanți piese cu caracter românesc.
- c) — cultivarea și păstrarea jocurilor naționale înființînd o școală de dansuri.
- d) — organizarea de serbări naționale.
- e) — stringerea legăturilor între funcționari și familiile lor organizînd seri distractive.

În fruntea acestei societăți erau o serie de intelectuali de frunte ai orașului ca : Dr. C. Marinoiu, dr. St., Stoianovici profesorul Cristache Georgescu, Drăguț Dumitrescu, P. Munteanu și alții.³²

Se constată că și după primul război mondial „Sala de arme” a continuat să rămînă baza unor multiple acțiuni cultural-artistice ale marilor societăți culturale ca „Oastea lui Ion Eliade Rădulescu” (1933) „Prietenii Tirgoviștei” (1934), asociația culturală „Tirgoviște” (1935), sau ale Asociației profesorilor secundari (1919).

*

Izbucnirea primului război mondial provoacă o stagnare a vieții culturale tirgoviștene. Ocupația germană lăsase răni adînci în viața orașului. În această perioadă s-a ars arhiva Tribunalului și este incendiată însăși clădirea acestuia iar „Sala de arme” neglijată „ajunsese

²⁹ Arh. st. Tirgoviște, fond Primăria, dosar 10/1928, fila 3.

³⁰ Arh. st. Tirgoviște, fond Primăria, dosar 10/1929, fila 5.

³¹ „Cuvînt și faptă”, an I, nr. 9, 15 august 1944.

³² „Amicul poporului”, din aprilie 1913.

o ruină". Nimeni nu se mai interesa de ea, se furase tot ce se putea fura : uși, ferestre, scaune, lustre, fire electrice.³³

După război totul trebuia luat de la început simțindu-se nevoia unor ample lucrări de reparații și reutilări a fostei săli de spectacole : „De cîțva timp observăm cu o mare bucurie cum zi în zi se crează în societatea țirgovisteană o atmosferă tot mai favorabilă pentru teatru, literatură și artă.

Dar pentru progresul și menținerea acestei stări de lucruri mai trebuiau multe de făcut, căci multe lipsesc. Nici sală de teatru n-avem și nici bibliotecă publică unde să găsească întotdeauna o carte bună și folositoare“.³⁴

Rîndurile de mai sus erau expresia avîntului generos al intelectualității romînești pentru pătrunderea culturii și în rîndul populației, acțiune care s-a dezvoltat după înfăptuirea unității naționale. În această perioadă apar în satele din județul Dîmbovița primele societăți culturale, cămine culturale, case naționale. Amintim societatea culturală „Tribuna“ Cornești (1919), casele naționale de la Brănești (1920) și Cazaci (1921), căminele culturale Buciumeni, Țița, Cîndești (1920), Vulcana Băi (1921), Crînguri (1921).

Reședința de județ trebuia să-și reia în aceste condiții cu mai multă intensitate vechile activități cultural-artistice.

Prefectura a executat acum lucrări parțiale de reparații care permit în perioada următoare o vie activitate culturală în sediul „Sălii de arme“ din Țirgoviște.

În această perioadă iau ființă la Țirgoviște, societățile corale „Reuniunea muzicală“ (1 noiembrie 1919) condusă de Gh. I. Rusu și „Doina Dîmboviței“ (1920) condusă de profesorul Toma B. Adrian de la Liceul „Ienăchiță Văcărescu“.

Trebuie subliniat faptul că cele două societăți au fost inițiative locale a unor intelectuali țirgovistenii de prestigiu, activitatea lor găsind ecou în viața muzicală a țării, cele două coruri fiind probabil invitate să fuzioneze și să acționeze ca filială a societății corale „Cîntarea României“.

Cert este că cele două coruri reunite dau în 1920 la „Sala de arme“ o mare serbare muzicală cu opereta „Crai Nou“.³⁵ Tot la „Sala de arme“ în același an într-o efervescentă atmosferă de regenerare ale vechilor tradiții muzicale ale orașului concertează George Enescu.³⁶

Trebuie să remarcăm că venitul celor două concerte a fost donat de marele compozitor pentru refacerea acoperișului la biserica „Sfinții Împărați“.

³³ Arh. st. Țirgoviște, fond Primăria, dosar 19/1929, fila 7.

³⁴ „Vlăstarul“ an I, nr. 8, 14 august 1919, pag. 120.

³⁵ Arh. st. Țirgoviște, dosar 1/1922, fila 26.

³⁶ „Vlăstarul“, an II, nr. 1, mai-iunie, pag. 231.

În anul 1922 la 6 mai Asociația corală „Cîntarea Romîniei” — secția centrală, în semn de omagiu față de una din cele mai bune filiale ale sale dă la Tîrgoviște primul său concert după succesul său triumfal de la Constantinopol și Atena³⁷.

Un reviriment cunoaște de asemenea și mișcarea teatrală locală. La 29 martie 1919 tineretul tîrgoviștean a prezentat pe scena „Sălii de arme” piesa de teatru „Piatra din casă” de Vasile Alecsandri și feeria „Visul unei prințese”.

Folosirea unor efecte scenice evidente prin curajul de a monta o feerie și reușita realizării face ca revista „Vlăstarul” să remarce că „armonia culorilor și jocurilor de lumină a produs un admirabil efect. Numeroase aplauze au subliniat fiecare scenă în parte”³⁸.

Efortul teatral nu este accidental. Astfel, în 1920 în dorința de a aborda repertoriul național se pune în scenă „O noapte furtunoasă”. Majoritatea rolurilor (N. Ionescu — Jupîn Dumitrache, A. Cîrstea — Nae Ipingescu, C. Georgescu — Chiriac) au fost interpretate „de tineri diletanți cu siguranța și calmul celor mai de seamă talente”³⁹.

Formația teatrală atacă de asemenea și vodeviluri ca de exemplu „Șoldan Viteazul” de V. Alecsandri.⁴⁰

Activitatea teatrului tîrgoviștean de amatori se va continua cu rezultate deosebite după 23 August 1944.

Activitatea teatrală desfășurată în continuare la „Sala de arme” aflată sub îndrumarea lui Ion Vasiliu cunoaște certe succese. De această rodnică activitate care continuă și astăzi la cote altădată nevisate se leagă numele unor vechi activiști culturali ca: Ion Dobrescu, Ion Matei, Toma Rădulescu, Andrei Petrică, Maricica Dinescu.

Sala în care se desfășurau spectacolele teatrale era folosită și ca sală de conferințe cu caracter cultural. În acest sens semnalăm conferința profesorului V. Stoiescu din București despre „Sonicitate”, descoperire recentă a inginerului român Gogu Constantinescu (1920)⁴¹ și V. V. Haneș „Literatura română contemporană”⁴².

Numeroase conferințe sînt organizate sub auspiciile „Asociației profesorilor secundari din Dimbovița”.

Un alt moment din istoria acestui edificiu cultural îl reprezintă anul 1923 care marchează transformarea acestei instituții cu profil pe alocuri bivalent într-o instituție de cultură. Ea trece din proprietatea prefecturii în proprietatea societății pe acțiuni „Institutul de cultură și educație națională”, pentru crearea unui mare așezămînt cultural societatea preconiza amenajarea sălii de arme cu „sala de teatru, sală de conferințe, sală de bibliotecă”.

³⁷ „Vulturul Dimboviței” din 27 februarie 1920.

³⁸ „Vlăstarul”, an I, nr. 1, 7 aprilie 1919.

³⁹ Idem, an II, nr. 1, mai-iunie 1920, pag. 234.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Idem, pag. 231.

⁴² „Țăranul”, an II, nr. 2, 1 februarie 1921.